

Zelený ParDoubek 2025/26

Informační podklady pro pedagogy

Obsah:

- [Základní zadání](#)
- [Environmentální souvislosti k tématu PESTRÁ A ODOLNÁ KRAJINA](#)
- [TIPY NA AKTIVITY do vašich projektů](#)
- [Jak zpracovat poster – povinné parametry a praktické rady](#)
- [Jak na smysluplné projekty – obecné rady](#)

Základní zadání

Projekty by měly být environmentálně zaměřené a vést k pozitivní změně ve škole, či v širším okolí. Cílem je zároveň, aby si žáci zažili, že mají moc ve svém okolí něco změnit.

Pozitivní změnou může být buď **reálná změna** (např. žáci společnými silami připraví a umístí naučnou tabuli či zřídí novou naučnou stezku v krajině, nebo ve škole vybudují dešťový záhon, ...), nebo **zvýšení osvěty** občanů (např. žáci uspořádají akci, při které seznámí veřejnost, rodiče nebo mladší žáky s tematikou podpory biodiverzity či zadržení vody v krajině). Rozsah projektů závisí na vás. Může jít o akci, jejíž realizaci strávíte jeden den, nebo o drobné krůčky, kterými v průběhu roku postupně dospějete k většímu cíli.

Nezapomeňte změnu zdokumentovat: jaký byl stav předtím, a jaký je stav poté, co jste projekt realizovali. Kromě počtu žáků zapojených do projektu **evidujte také, kolik dalších osob váš projekt nějakým způsobem zasáhl** ve škole a v okolí. **Tato čísla budeme potřebovat do souhrnné statistiky dopadu soutěže. Budete je odesílat v závěrečném dotazníku k projektu.** (Například: kolik lidí přišlo na vaši výstavu; kolik lidí se přidalo k brigádě, kterou jste uspořádali, kolik dětí bylo ve třídách, pro které starší žáci připravili výukovou hodinu, kolik lidí se na dni země zastavilo u vašeho stanoviště, do kolika domácností jste roznesli leták...apod.).

Nebudte smutní, pokud nedosáhnete efektu, jaký jste si původně představovali. I tak projekt do soutěže pošlete. Pořád to může být skvěle hodnocený inspirativní projekt, ze kterého si žáci odnesli spoustu zkušeností.

Jaké týmy by se měly účastnit:

Pokud chcete do soutěže zapojit celou školu, přihlaste raději několik tříd zvlášť s různými projekty. **Jde nám především o to, aby se tým žáků** (typicky např. třída, členové kroužku či ekotýmu) **na projektu podílel od začátku do konce s vědomím, že si takový projekt sami zvolili a je to jejich práce.** Dalším důvodem je porovnatelnost projektů. Malé malotřídní školy ale jako jeden tým pochopitelně fungovat můžou.

Naopak smyslem soutěže ani není rozdělit třídu například pro čtveřicích na malé skupinky, kdy každá dělá svůj projekt se stejným zadáním. Lepší je mít za třídu jeden společný cíl, rozdělit si kdo udělá jakou část práce, a do soutěže pak poslat 1 společný plakát s tím, k čemu jste společně jako třída dospěli či přispěli.

Nebude tak docházet k porovnávání drobných projektů malé skupinky žáků s rozsáhlými celoškolskými projekty, které sice jako celek vykážou hodně práce, ale některé třídy plní jen drobný zadaný úkol a nevnímají celkový cíl projektu.

Téma – PESTRÁ A ODOLNÁ KRAJINA

Nebojte se tématu krajina. I pokud je vaše škola ve městě, rozhodně se můžete zapojit. I města jsou součástí krajiny a navzájem se s krajinou ovlivňují. Klíčová pro nás letos budou ta dvě přídavná jména PESTRÁ a ODOLNÁ. Krajinné souvislosti si tedy přiblížíme ze dvou pohledů.

Krajina jako pestrá mozaika příležitostí k životu

V tomto bodě se letošní téma z velké části kryje s tématem předloňského ročníku. Kdo jste tento ročník s tématem „Návrat divočiny“ minul, můžete se snadno podívat zpětně. (Všechny informační podklady z předchozích ročníků najdete na stránce zde: <http://www.ekovychova.cz/servis-pro-skoly/jak-na-uzitecne-evvo-projekty-ve-skole.html>.)

Pojďme si tedy jen stručně připomenout to nejpodstatnější: **Rozmanitost a biodiverzita nejsou potřeba proto, že jsou hezké, ale proto, že udržují rovnováhu a zajišťují spoustu služeb** i v měnících se podmínkách. Čím více druhů organismů umí jednu a tutéž službu, tím je vyšší šance, že ta služba bude zajištěna, i když některé druhy v danou chvíli ze služby „vypadnou“ kvůli vnějším faktorům (sucho nebo mokro, moc teplo nebo zima, chemické znečištění, málo potravy, moc predátorů, šířící se choroba...). A pokud chceme rozmanitost druhů, potřebujeme jim ponechat rozmanitost stanovišť, kde mohou žít!

Jaké tzv. **ekosystémové služby** to mohou být?

1. Produkční služby. To, co získáváme přímo z přírody:

- potraviny (ovoce, zelenina, ryby, maso, med, houby)
- dřevo, vlákna, léčivé rostliny
- genetické zdroje (např. pro šlechtění odolných plodin)

2. Regulační služby. To, co příroda dělá „za nás“, aniž si to vždy uvědomujeme:

- čištění vody a vzduchu
- opylování rostlin
- regulace klimatu (např. vázáním CO₂, zmírněním teplotních a srážkových extrémů...)
- ochrana půdy před erozí
- přirozená kontrola škůdců a chorob

3. Podpůrné služby. To, co umožňuje, aby všechny ostatní služby fungovaly:

- tvorba a obnova půdy
- koloběh živin (dusík, fosfor, uhlík)
- fotosyntéza a produkce kyslíku

4. Kulturní a duchovní služby. To, co má pro nás nehmotnou hodnotu:

- estetický a rekreační význam (příroda jako místo odpočinku)
- inspirace pro umění, náboženství, vědu
- vzdělávací a kulturní hodnota
- pocit identity a sounáležitosti s místem

Kdyby se všechny tyto služby měly poctivě vyčíslit penězi, stejně a možná i více peněz by si nejspíš vydělal lesník, který pro nás pěstuje a udržuje co nejpestřejší smíšený, věkově rozrůzněný a místy prosvětlený les, včetně přestárých stromů plných dutin; než lesník za efektivně vytěžené dřevo ze své smrkové monokultury. Nebo zemědělec, který za cenu nižší produkce, věnuje část své plochy remízům, biopásům či pásům dřevin a vyhne se pesticidům, oproti agrární firmě s maximálním ziskem za dokonalou sklizeň řepky či obilí. Kdoví, třeba v budoucnosti lidstvo zmoudří a taková doba nastane.

Krajina jako houba, která zachytí vodu a odolá srážkovým extrémům

Voda zatím tématem soutěže nebyla, tak se u ní zastavíme o něco více.

Ačkoliv si to řada lidí stále neuvědomuje, klimatická změna už nastala. Čím je krajina teplejší, tím větší kvanta vody se vypaří, tím je rychleji sucho, ale zároveň o to intenzivnější srážky na nás následně spadnou. Každé zvýšení teploty o 1 °C znamená, že atmosféra pojme až o 7 % více vodní páry. ([info](#)) Dle dat z ČHMÚ je v ČR tepleji už o více než 2 °C oproti době před 60-ti lety. ([info](#)) Není se tedy čemu divit, že loňská zářijová povodeň byla již čtvrtou „stoletou“ vodou za posledních 30 let.

Zároveň se vyskytla i suchá období, kdy výrazně klesla voda v přehradách, vyschly potoky či rybníky, a hladina podzemní vody klesla tak, že místy dočasně zmizely lokální zdroje pozemní pitné vody, došlo i na zákazy zalévání. I stromy, s mnohem hlubšími kořeny než smrk, začaly chřadnout nebo zcela uschly. Dopadů sucha je ale víc:

- zesílení teplotních extrémů (chybí ochlazování odparem vody, nebo naopak krajina rychle vymrzá, protože chybí tepelná kapacita vody)
- vyšší prašnost i množství pylů v ovzduší a tím i nárůst dýchacích problémů
- popraskané jílové podloží a s ním i zdi domů, které na něm stojí
- malý růst plodin i trávy a následný nedostatek krmiv i sena pro zvířata či růst cen potravin
- nedostatek vody na chlazení technologických procesů či pohon vodních elektráren
- chybějící rosa, vyschlé kaluže a tůňky, ze kterých se tak už nemůže napít hmyz a drobní živočichové

Přitom celkový roční úhrn srážek se zatím nijak výrazně nemění. Mění se pouze jejich charakter – místo několika mírných dešťů spadne jeden větší přívalový liják za delší dobu. Zásadní je tedy zajistit odolnost krajiny proti srážkovým extrémům. Potřebujeme, aby se krajina chovala jako houba, která rychle dokáže vsáknout velkou vodu, aby se nevalila krajinou a nezpůsobovala školy, a aby nám neutekla pryč, zůstala v zásobě, pomalu sytila vodní toky a odpařováním podporovala malý koloběh vody.

Co pomůže?

- **Návrat mělkých meandrujících toků.** Říční síť (od malých potůčků až po řeky) jsme za poslední století narovnáváním koryt a proměnou v rovné strouhy zkrátili o celou 1/3! Voda se tím pádem zdrží na našem území o třetinu kratší dobu a o třetinu vody tím vlastně přicházíme.
- **Náprava kvality půdy.** Půda vlivem chemizace zemědělství a časté orby přichází o humus. Bez humusu půda vodu špatně vsakuje, a ani ji dlouho nezadrží. Jakákoli podpora vzniku kompostáren, kompostování nebo i šetrného zemědělství má smysl. O zlepšení kvality půdy a návrat humusu na orné půdě se snaží takzvané **regenerativní zemědělství**, nebo na loukách **regenerativní pastva** dobytka. ([info1](#), [info2](#))
- **Mulčování.** Nenechat půdu na záhonech nikde holou, protože holá hlína se sluncem rozpálí na vysokou teplotu. S tím se jednak zhoršuje kvalita půdy a zároveň rychleji mizí voda a zvyšují se nároky na zalévání. Mulčovat lze například kůrou, slámou, listím, posekanou trávou nebo i kamenivem. V měřítku celého pole lze jako prevenci holé půdy osazovat meziplodiny a krycí plodiny.
- **Obnova rašeliníšť.** Nebo je aspoň přestat devastovat těžbou. Přispět k tomu může v podstatě každý, kdo má zahradu, tím že **přestane kupovat substráty s rašelinou**. Vlastní kompost je pro půdu beztak mnohem lepší.
- **Biouhel.** Lze použít jako přípravek pro zlepšení půdy. Jde vlastně o dřevěné uhlí vypálené ze zbytkové biomasy (například z prořezávek větví stromů) nedokonalým spalováním. Vzniklá pórovitá struktura má tak velký aktivní povrch, že na sebe dokáže vázat velké množství vody. Váže ale i živiny/hnojiva, která jsou jinak s přívalovými srážkami z půdy vymývána pryč. Půdu také zlehčí a tím zajistí rychlejší vsakování vody. Pórovitá struktura také umožňuje „zabydlení“ půdními organismy, kteří jsou tak lépe chráněni a mají větší šanci v půdě přežít a přispívat k obnově humusu. A ještě z jednoho důvodu se o biouhlu v současné době hodně mluví. Zuhelnatěním biomasy vlastně odebereme CO₂ z atmosféry a trvale uložíme pod zem, protože biouhel už se nerozkládá, na rozdíl od tlející biomasy, která se postupně rozloží až na CO₂ a vrátí do atmosféry. Výroba a aplikace biouhlu je tedy z hlediska klimatické změny adaptační i mitigační opatření v jednom. ([info](#))
- **Nádrže na vodu.** Klasické dešťové, ze kterých vodu můžeme využít na zalévání či splachování. Ale i různé retenční a vsakovací nádrže, kam se příval vody napustí a pak se pomalu odpařuje, vsakuje nebo doplňuje do vodotečí. Dobrým prvkem pro každou zahradu je například **dešťový záhon**. To je zahloubený záhon, do

kterého vtéká voda přepadem z dešťové nádrže nebo rovnou ze střechy. Může být osázen rostlinami, které snášejí několikadenní zamoření, než se voda vsákne. ([info](#))

- **Zelené střechy.** Díky nim v obcích ubydnou nepropustné plochy a přibude prostor, kam se voda může vsáknout. Sníží se tím rychlost odtoku vody z města a tedy i riziko povodní. Postupný odpar vody přispěje k ochlazování města ve vedrech.
- **Pítka pro ptáky i hmyz.** Po delším období sucha chybí drobné zdroje vody (rosa, kaluže tůňky), ze kterých by se mohl napít hmyz, ptáci, ježci či další drobní živočichové.
- **Více zeleně do měst.** Každý zasazený strom, keř, nebo i rostlinami osázený balkón, či popínavkami porostlá stěna funguje díky transpiraci vody rostlinami jako klimatizační jednotka, která chladí okolí.
- **Rozčlenění velkých polí.** Každý remízek, či pás dřevin, který rozčlení velké pole na menší celky, pomůže se zasakováním vody, ochlazením ve vedrech a také sníží rychlost větru, který vysychání půdy velmi urychluje.
- **Lepší kvalita lesů.** Listnaté či smíšené lesy s bylinným a mechovým patrem zachytí vody mnohem více než smrkové monokultury. Důležité je v nechat prostor i pro **mrtvé dřevo**, které také dokáže nasát velké množství vody a dlouho vlhkost držet.
- Se zachycením vody v krajině i městech pomáhají kromě výše uvedeného i **další adaptační opatření** jako drobné vodní prvky ochlazující města ve vedrech, zasakovací dlažba a další vodopropustné zpevněné povrchy, podzemní vsakovací bloky, vsakovací svejly/průlehy, suché poldry v krajině, odstranění melioračních rýh a trubek a vrácení podmačených míst a mokřadů.

Za povšimnutí stojí, že drtivá většina výše uvedených „vodních“ opatření zároveň podpoří i zmíněnou biodiverzitu.

Tipy, na vaše užitečné projekty

Řadu tipů opakujeme z předloňského ročníku. U nich je výhoda, že se můžete inspirovat už realizovanými projekty. Ale najdete tu i řadu tipů nových.

- **Ať to kvete celý rok.** Zamyslete se. Kvetete na školní zahradě dostatek rostlin po celý rok? Mají opylovači dostatek potravy bez přerušení od února do listopadu? Co byste mohli dosázet nebo dosít, aby vaše zahrada celoročně bohatě kvetla? Můžete vyzkoušet i zajímavou vychytávku: nechat na záhonech z předchozího roku některou zeleninu nesklizenou. Krásně kvete a opylovače láká v průběhu roku například mrkev, pórek, či cibule... Růžičková kapusta se vám odmění obrovským bohatým květenstvím dokonce už v březnu.
- **Louka místo trávníku.** Jak na louku formou projektů? Připravte pro školníka nebo údržbáře městské zeleně prezentaci, která ho přesvědčí, že s loukou bude méně práce a více radosti i užitku. Naplánujte, kdo, čím a jak bude louku sekat. Uspořádejte luční slavnost, kde si budou moct lidé vyzkoušet kosení kosou a poučíte je o výhodách louky.
- **Semínkové bomby.** Louku i kvetoucí záhony už máte, ale okolní město je stále šedivé? Zkuste semínkové bomby. Kuličky z kompostu, jílu a semínek kvetoucích rostlin můžete házet i přes plot na pozapomenutá místa, o která se nikdo moc nestará. Jako semínka můžete použít např.: len, mák, hořčice, měsíček, svazanka, pohanka, afrikán, sléz, kopr... Vyhněte se cizokrajným a invazním druhům. Vyschlé kuličky s dřímajícími semínky můžete také rozdávat či prodávat na různých trzích či akcích pro veřejnost a spolu s nimi šířit i informaci po důležitosti podpory biodiverzity a volně žijících opylovačů. Lidé si je pak mohou klidně zasadit i do záhonku či květináče. Mnoho návodů na výrobu najdete na internetu. Užitečný by byl i výzkum, jaké semínkové bomby fungují nejlépe a na jaká místa má smysl je házet.

- Dopřejte **hmyzu hotel, ale správně**. Různorodý materiál, dostatečně hluboké díry (min 20 cm), různé průměry a umístění hlavně na sluníčku. Dobrá inspirativní příručka viz např: Petr Bogush: Domečky pro včely a užitečný hmyz.
- **Pítka pro různé živočichy**. Vytvořte je, rozmístěte je na vhodná místa, a zajistěte dlouhodobou údržbu. Kdo je bude pravidelně doplňovat vodou, občas čistit, na zimu uklízet a na jaře vracet ven. Ptáci ocení pítka na vyvýšených přehledných místech, aby je při pití nemohla překvapit kočka. Pro hmyz přidejte k usednutí kameny, kůru či mech. Ježci a další nelétaví tvorové ocení pítko v chládku u země.
- **Kompostujte a uče to** i ostatní. Nemáte-li ještě kompost, založte ho. Promyslete, jak to udělat, aby zbytky okrájené zeleniny z kuchyně mohly skončit v kompostu a nepřidělo to kuchařkám práci. Vhodnou formou poučte veřejnost o důležitosti humusu v půdě. Zapřemýšlejte, jak motivovat rodiny žáků, aby si zařídili kompost i na svojí zahradě či vermikompost doma. (Navíc, kdyby měli všichni doma kompost, můžete dělat na toto téma spoustu badatelských domácích úkolů;-)
- **Vodní biotop**. Je jich ve vašem okolí dost? Vybudujte nějaký, na který si troufnete. Jako minimum stačí i zakopaný lavor obložený uvnitř kameny. Ukažte lidem, pro jaké všechny tvory je potřebný a prospěšný. Poučte občany, jak je přítomnost vody v krajině i městě důležitá.
- Zasadte **stromy či keře**. Zamyslete se, kde to bude nejvhodnější a přinese nevíce užitku. Nezapomeňte zajistit následnou péči, aby strom přežil i v sušším klimatu. Výsadbou můžete podpořit i pestrost odrůd a zpopularizovat například staré původní odrůdy, či u neovocných stromů vybírat druhy odolné i v budoucím teplejším klimatu.
- **Rozšiřte zeleň**. Dalo by se například zabojoval o to, aby na nevyužité střeše školy či tělocvičny rostla **zelená střecha**? Vytvořit prezentaci o výhodách a seznámit s vizí zelené střechy zřizovatele školy? Zkusit společně vybudovat malou ukázkovou zelenou střechu někde na školní zahradě? Kde jinde hledat místo pro zeleň? Je ve vašem okolí nějaký opuštěný nevyužívaný prostor? Mohl by se proměnit v **nový park**? Seznamte s touto vizí nového parčíku vedení města. A co městské **balkóny – mohly by být více zelené**? Motivujte k tomu občany ve vaší čtvrti (poučením, ukázkou dobrého příkladu, soutěží...).
- Zapojte se do **praktické ochrany přírody**. Lákalo by vaše žáky pomáhat s údržbou chráněných lokalit nebo obnovou přírody? Tuto možnost zprostředkovávají školám např. tzv. Skautské Patronáty. Na webu www.skautskyinstitut.cz/co-delat-s-tridou-pro-krajinu zjistíte o co jde a najdete i kontakt na koordinátorku pro Pardubický kraj. Spolupracovat můžete i s organizací Pestré Polabí z. s. <https://www.pestre-polabi.cz/>.
- Podpořte **šetrnější zemědělství**. Je extrémně důležité, aby se zemědělci chovali k půdě šetrně. Věnuje se někdo v okolí regenerativnímu zemědělství či pastvě? Navštivte nějakého takového zemědělce na exkurzi a zamyslete se, jak jeho snahy podpořit.
- **Chyťte déšť**. Vybudujte na zahradě či na návsí **dešťový záhon**, který zachytí vodu odtékající ze zpevněných povrchů. Nebo nainstalujte ve škole **nádrž na dešťovou vodu** abyste ji mohli využít na zalévání záhonků nebo i na hrátky s vodou. Ideálně to zkombinujte, aby to, co se už nevejde do nádrže, přetévalo do záhonku. Prezentujte tento počín navenek. Poučte veřejnost o tom, k čemu jsou dešťové záhonky dobré.
- **Kopejte tůň v krajině**. Jaká místa jsou na to vhodná a jak by měla tůň vypadat, aby kromě zachytu vody i maximálně podpořila biodiverzitu, se můžete dočíst na webu organizace Mokřady z.s. (<https://mokradys.wbs.cz/Budovani-novych-tuni.html>). Nezapomeňte ovšem, že je potřeba mít souhlas majitele pozemku.
- **Biouhel**. Nastudujte si, o co jde. Uspořádejte komunitní akci, kde lidem ukážete, jak na výpal biouhlu v domácích podmínkách a k čemu všemu je biouhel dobrý. Nebo vypalte vlastní biouhel (jde to i ve staré plechové vaně, nebo v jámě v zemi...), nabálíčkujte ho třeba i jako netradiční mikulášsko-čertovskou nadílku bio-uhlí, rozdávejte či prodávejte a připojte k tomu osvětové letáčky.

- **Mrtvé dřevo.** Zastavte zbytečné kácení a likvidaci starých stromů ve vašem okolí. Zajistěte osvětu. Mrtvý strom může být díky dutinám a komůrkám ve dřevě, živější než živý, a ztrouchnivělé dřevo funguje jako houba, která vsakuje a drží vodu. Je-li už strom nebezpečný, i tak ho lze většina ponechat a ořezat na stojící torzo. A nakonec i pokácené dřevo lze zanechat na místě a kreativním způsobem využít k tvorbě užitečných biotopů, které mohou fungovat i jako zajímavé a estetické prvky v parku či zahradě. (Praktické nápady i hodnotnou teorii najdete např. v knížce: Werner David. Mrtvé dřevo plné života.)
- **Šiřte osvětu o důležitosti a ochraně rašeliníšť.** Vysvětlete vhodnou formou občanům, proč by neměli používat na zahradě substráty s rašelinou.
- **Certifikujte ukázkovou přírodní zahradu.** Projděte si kritéria, která jsou pro udělení certifikace potřeba. Doplněte to, co vaší školní zahrada chybí. Ukázkové zahrady jsou nejen oázou pro biodiverzitu, ale i vzorem a inspirací pro veřejnost.
- **Připravte naučnou stezku nebo pátrací hru,** jejímž cílem je seznámit občany s prvky a místy v krajině či obci, které napomáhají zvyšovat odolnost vůči klimatickým změnám (pomáhají zadržet vodu, zmírňují vítr, přispívají k ochlazení krajiny či města...) nebo významným způsobem zvyšují biodiverzitu. Stezku můžete zaměřit i na tvorbu vztahu ke krajině a podpořit vnímání krás přírody kolem nás.

Můžete samozřejmě přijít i s dalšími vlastními nápady. Pokud si ohledně nich budete nejistí, nebojte se nás zeptat.

Jak zpracovat soutěžní plakát (poster)

K čemu slouží poster

Cílem posteru není informovat o zvoleném tématu, ale měl by ukázat, jakým způsobem jste dělali projekt. Slouží jako inspirace pro ostatní učitele, o tom, co a jak jste s žáky dělali, a také jako podklad pro hodnocení odborné poroty. Musí v něm být jasně uvedeno, jaké byly cíle projektu, co všechno jste dělali, jakým způsobem se žáci na projektu podíleli, o čem mohli sami rozhodovat a jak projekt dopadl. V papírové podobě budou postery vyvěšeny na konferenci EVVO a v nafočené elektronické podobě v galerii na webu.

Dva příklady

O čem by poster být neměl:	Jak je to správně:
 Žáci udělali plakát o významu mrtvého dřeva a poslali ho do soutěže.	 Žáci udělali informační plakáty o významu mrtvého dřeva. Uspořádali z nich výstavu, na kterou přišlo x osob. Soutěžní poster obsahuje informace o tom, jak žáci postupovali, a o uspořádané akci s přilepenou fotkou z výstavy.
 Žáci si v rámci pracovního vyučování vyrobili semínkové bomby. Vytvořili o tom hezký plakát a poslali ho do soutěže	 Žáci si v rámci pracovního vyučování vyrobili semínkové bomby. Vytvořily o tom hezký plakát a použili ho na propagaci tématu podpora opylovačů na svém stanovišti v rámci veřejného dne země, kde zároveň semínkové bomby i prodávali. Soutěžní poster informuje o celém tomto procesu.

I na výrobě posteru se samozřejmě mohou podílet děti, ale potřebujeme, aby pedagog dohlédl na to, aby bylo z plakátu zřejmé, co a jak se v projektu dělalo, a případně doplnil chybějící požadované informace. [Viz povinná struktura posteru níže!](#)

Jak by měl poster vypadat

Prosíme, dodržte toto rozmístění a zařadte všechny povinné části (ty s hvězdičkou). Je to pro větší přehlednost a jasnější orientaci při hodnocení – čtenáři budou vědět, že cíle a název školy mají hledat nahoře pod názvem projektu, zatímco třeba participaci žáků vlevo dole. Jejich vzhled a grafické zpracování však necháváme na vaší kreativitě (tzn., nemusí to být bílé obdélníkové boxy, jako na příkladu níže).

Požadovaná velikost posteru je **formát A1 = cca 60 x 85 cm, na výšku**. Prosím dodržte tuto velikost. Poster může být buď ručně vyrobený nebo vytvořený v počítači a vytištěný, nebo libovolná kombinace obojího.

NÁZEV* Tvoří jej slovo, heslo, několik slov či maximálně věta. Musí být čitelný na dálku . Musí čtenáře zaujmout – buď významem, nebo graficky. Lidé totiž často čtou jen název a podle něj si volí, zda budou číst dále či ne.		AUTOŘI* Uveďte název a adresu školy , ideálně i s kontaktní adresou či e-mailem, kdyby se někdo chtěl doptat na podrobnosti. Musí být zřejmé, kolik a jakých žáků se zapojilo (zda výběrová skupina či celá třída/škola...).
NÁZEV	CÍLE*	
AUTOŘI		
CÍLE		
PROVEDENÍ + VÝSLEDKY		
PROVEDENÍ + VÝSLEDKY*		
Ukažte, jak jste postupovali při dosažení cílů, jaké byly jednotlivé fáze projektu , zda se cíle podařilo splnit, čeho jste dosáhli, co se vám povedlo změnit a jaký měl váš projekt dopad . Ideální je nějaké zajímavé a přehledné rozčlenění v prostoru (souvislý text nebude nikdo číst), využití bodů, odrážek a šipek. Taktéž sem patří obrázky, nákresy, fotografie či grafy.		
PARTICIPACE ŽÁKŮ	ZPĚTNÁ VAZBA OD ŽÁKŮ	
ZPĚTNÁ VAZBA OD ŽÁKŮ*		
Ukažte, co se žáci v projektu naučili, co si vyzkoušeli, jaký přínos pro ně měla účast v projektu .		
PARTICIPACE ŽÁKŮ*		
Jasně informuje o tom, co všechno dělali a rozhodovali žáci sami , co byly jejich nápady, jak se na které části podíleli a s čím jim někdo pomáhal, jakým způsobem probíhalo rozhodování.		
PODĚKOVÁNÍ, SEZNAM ZDROJŮ, CITACE		
SEZNAM ZDROJŮ, CITACE		
Pokud něco v textu citujete, bylo by dobré uvést zdroj, ale stačí pouze drobným písmem někde dole.		
PODĚKOVÁNÍ Nepovinné, ale určitě potěší –		

Pro inspiraci, jak mohou takové postery vypadat, se můžete podívat na fotogalerie z předchozích ročníků.

Fotogalerie projektů 2022/23 na téma Úspory energie <https://photos.app.goo.gl/5XMVDxnJ9n44jbmC8>

Fotogalerie projektů 2023/24 na téma Návrat divočiny <https://photos.app.goo.gl/oW8aZ3PWf6FdLS5R8>

Fotogalerie projektů 2024/25 na téma Udržitelná spotřeba <https://photos.app.goo.gl/k9eiU8CQ4WkagQrf9>

Obecné rady a tipy

- **Texty by měly být velmi stručné** a obsahovat jen ty nejdůležitější informace. Platí, že „méně je více“, dlouhý text nebude nikdo číst. Veškerý text na posteru by mělo být možné přečíst během 2-3 minut, což v součtu odpovídá max. jedné A4 stránce textu.
- **Texty by měly být přehledně strukturované** v bodech, odrážkách či krátkých přehledných větách. Souvislý text jsou lidé líní číst. Je dobré využívat šipky, rámečky či různé jiné grafické prvky pro usnadnění orientace.
- **Důležitá je dostatečná velikost písma:** text psaný ručně by měl mít alespoň 1 cm, to cca odpovídá velikosti písma 22 bodů při psaní na počítači.
- **Různou velikostí písma lze také rozlišit různou důležitost sdělení** – větší písmo si čtenář typicky přečte dříve. To nejpodstatnější (např. název, cíle) by mělo být větším písmem než to méně podstatné (např. poděkování). Název a cíle by měly být čitelné i z dálky 2-3 metrů.
- **Graficky zajímavý poster** dělá vhodně zvolené pozadí, které ale nesmí bránit tomu, aby byl čitelný (černá písmena na tmavém pozadí, příliš výrazný obrázek na pozadí...).

Na závěr, když už je poster téměř hotov

Projděte si celé zadání a zkontrolujte, že poster opravdu obsahuje všechny povinné části (viz výše!) a požadované informace (nechybí např. adresa školy).

Doručení k nám

Při výrobě posteru je dobré rovnou rozmyslet, jakým způsobem ho k nám dopravíte. Je možné ho poslat poštou nebo doručit osobně. Pokud budete chtít poster kvůli dopravě složit či srolovat, zamyslete se nad tím, kam a jak umístit důležité texty/fotky/obrázky – aby nedošlo k jejich poškození, např. kdyby se dostaly na přehyb. Dle předchozí zkušenosti upozorňujeme, že věci přilepené tyčinkovým lepidlem po přehnutí často nedrží a při přepravě odpadávají! Pozor, větší předměty z posteru často odpadávají ať jsou přilepené/přidělané čímkoliv!

Jak na participativní projekty EVVO formou užitečných akcí pro okolí

Proč dělat takovéto projekty?

- Děláte něco opravdového, užitečného, a ještě se u toho učíte.
- Věnujete se průřezovým tématům. Kromě EVVO také osobnostní a sociální výchově, výchově demokratického občana, výchova k myšlení v globálních souvislostech či mediální výchově.
- Někomu nebo něčemu pomůžete.
- Vychováváte děti k odpovědnému jednání.
- Budujete zdravé návyky a sebevědomí.
 - Děti zvládnou víc, než si myslí.
 - Učí se překonávat překážky.
 - Vlastními silami dokážou něco změnit, zažijí pocit, že nejsou bezmocní.
- Podporujete realistický optimismus v dětech a tím jim připravujete lepší život. Děti se seznamují s problémy (životního prostředí), ne jako s velkým strašákem, ale jako s něčím, s čím se dá pracovat a v čem lze udělat mnoho věcí pro zlepšení situace.
- Budujete lepší vztahy, k sobě, mezi sebou, k místu, komunitě, vzdáleným lidem, k planetě a k mnohému dalšímu.
- Zlepšujete své učitelské dovednosti, nestagnujete.

Participace - spolupráce - spoluúčast - spoluzodpovědnost

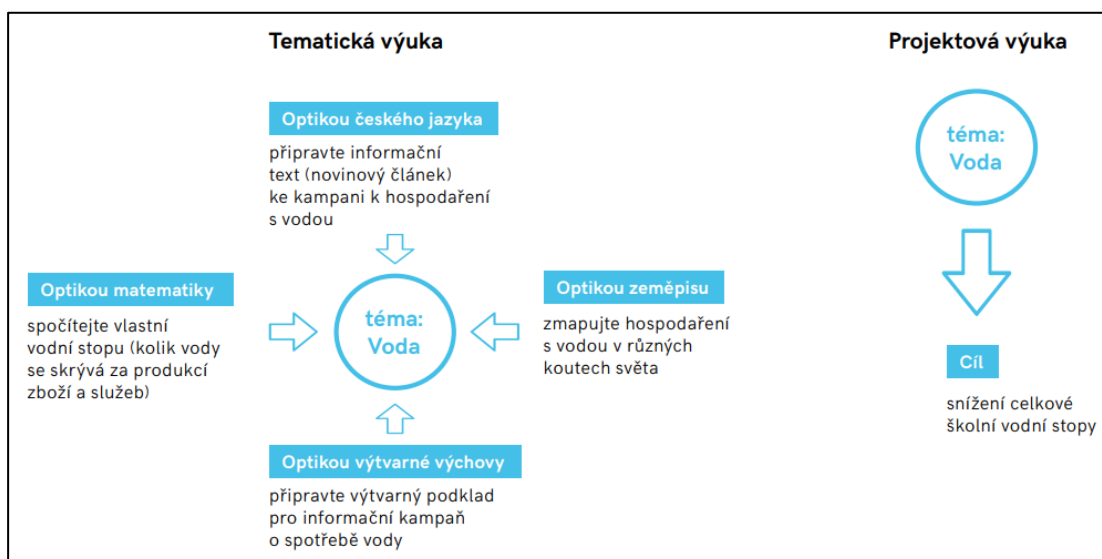
Participativní žebřík. Zkuste po něm vystoupat co nejvýš. Pro projekty v naší soutěži jsou ideální horní 3 stupně. Proč se o to snažit? Pokud děti projekt považují za svůj (mají možnost volby, mohou rozhodovat, mohou vybírat co a jak se bude dělat), velmi vzroste jejich motivace a chuť se na projektu podílet.

Stupeň participace	8. Nápad přichází od dětí, děti vtáhnou do projektu dospělé	Mladí lidé sami iniciují i řeší projekt a je jen na nich, zda si vyžádají od dospělých rady a umožní jim spolurozhodovat.
	7. Nápad dětí a jejich vlastní realizace	Výběr aktivit a jejich realizace pochází od dětí. Dospělý dohlíží v roli mentora a spolurozhodovatele.
	6. Nápad od dospělého spolurozhodují děti	Dospělí iniciují projekt, ale děti při něm spolurozhodují a podílí se na realizaci.
	5. Děti jsou informovány a radí	Dospělí iniciují projekt a rozhodují, děti přispívají do procesu radami a nápady, a vědí, jak budou jejich nápady využity.
	4. Děti jsou instruovány a informovány	Děti v projektu dospělých mají své role a vědí, proč a na čem spolupracují.
Bez participace	3. Symbolická (falešná) účast	Projekt je v režii vedení školy, žáci jsou pouze vyzváni k vyslovení jejich názoru, ten ale není brán v potaz.
	2. Děti jako dekorace	Děti využity k podpoře projektu dospělých (...“když k tomu děti udělají představení, víc to zaujme“)
	1. Manipulace	Dospělí dětem přikážou, co mají dělat (třeba sbírat odpadky) a ještě to prezentují jako že “děti chtějí chránit přírodu“

(převzato a upraveno z metodiky: Jednej lokálně, myslí globálně! Vytvořené ve spolupráci Junák a NaZemi. [1](#))

Projektová výuka

Projektová výuka NENÍ: Např. pokud ve škole uspořádáte „Den vody“ a na několika zábavných stanovištích žáky poučíte o správném či špatném nakládání s vodou. Nebo pokud např. v rámci dnů země zaměříte pár dní výuky v jednotlivých předmětech na konkrétní environmentální téma. V obou případech se jedná se o **tematické vyučování**, které učitelé často chybně za projektovou výuku označují. Rozdíl mezi tematickou výukou a projektem ukazuje z následující infografika. Zdroj: [2](#)

Tematické vyučování tedy samo o sobě není projektem. Ale může být např. kvalitním úvodem do projektu, který na to naváže. Žáci si na základě informací získaných v tematické výuce zvolí cíl, co by chtěli v projektu zrealizovat. Například vybudovat na školní zahradě jezírko nebo snížit plýtvání vodou na škole.

Jak na dobrý projekt:

1. Seznamte se s žáky s tématem, v rozsahu přiměřeném jejich věku a schopnostem. Zajímavými „vtahovák“ do tématu mohou být např. exkurze, beseda, video, navštívený program v ekocentru, tematická výuka ve škole.
2. Nechte děti vybrat si, čemu by se (v závislosti na tom co se dozvěděly) chtěly věnovat, do čeho se zapojit.
3. Společně vymyslete, jakou konkrétní akci chcete udělat a jaký by měl být její cíl. Stanovte a vizualizujte si, čeho chcete dosáhnout. Jak vypadá kýžený výsledek? Jak poznáte, že se vám akce povedla?
4. Dohodněte se s žáky na míře participace. Co si budou moct rozhodnout sami? S čím vším budou potřebovat či chtít, abyste jim pomohli?
5. Naplánujte a proveďte společně akci a nezapomeňte přitom dokumentovat její průběh.
6. Oslavte dokončení (prohlédněte si fotky, udělejte si občerstvení, pozvěte rodiče na slavnost, pochlubte se a sdílejte výsledky, vyjádřete vděčnost...)
7. Vytvořte soutěžní poster, který ukáže, co a jak jste dělali, jak jste postupovali a pošlete ho do soutěže (nejpozději do konce května).
8. Reflektujte. Dejte každému prostor vyjádřit, co mu projekt přinesl. Řekněte si, co se povedlo a co by se dalo příště udělat lépe.

Kde najít čas na projekt

Velká část toho, co žáci v projektu zažijí je výtvarná výchova, čeština, přírodověda, pracovní činnosti, občanská či osobnostně sociální výchova ... a další předměty. Kolegové, kteří tyto předměty učí, vám tedy mohou dát část prostoru ve výuce. Využít lze i třídnické hodiny. Starší motivovaní žáci mohou být ochotni na projektu pracovat i ve svém volném čase.

Kde sehnat finance, pokud jsou třeba

Zkuste zjistit co dělají rodiče vašich žáků. Nemohl by vám někdo pomoci se sehnáním materiálu zdarma? Oslovit můžete i lokální firmy. Spolupracovat lze i s městským úřadem. Případně si můžete i vydělat vlastní peníze např. prodejem žákovských výrobků na jarmarku, či vstupným např. na výstavu jejich prací.

Děláte dobro dobře? Pro kontrolu si můžete položit, některé z následujících otázek:

- Vědí děti, co a proč dělají?
- Mají účastníci v rámci projektu prostor pro hledání vlastních odpovědí a řešení?
- Je jejich míra participace taková, jakou chtěli?
- Kladou děti kritické otázky? Podporujete je v tom? (důsledky, kdo, proč, co když...)
- Bude projekt opravdu prospěšný? Nemůže také někomu ublížit nebo jinak uškodit?
- Nepoužíváte negativní stereotypy nebo přílišná zjednodušení („v Africe je hlad“...)?
- Používáte rozmanité a relevantní informační zdroje?
- Motivujete děti, aby se o téma aktivně zajímaly?
- Jste připraveni přijmout kritiku? Mohou účastníci svobodně vyjádřit, co si o akci myslí?
- Podporuje projekt uvědomění, že jsme součástí problému i jeho řešení?
- Ukazuje se v projektu propojenost celého světa?
- Máte v plánu reflexi či evaluaci?

Tento informační materiál k soutěži Zelený PardDoubek vytvořili za Ekocentrum PALETA, z. ú.:
Mgr. Michaela Míkovcová, Ph.D., Mgr. Martina Horáčková

Tvorbu informačních materiálů v roce 2025 podpořilo Ministerstvo životního prostředí v rámci projektu:
„Pro pestrou a odolnou krajinu“
Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Ministerstvo životního prostředí